Prijs f 0.50

6e JAARGANG No. 1
JANUARI 1952

NEDERLAND POLEN

UIT DE INHOUD:

UITGAVE DER VERENIGING NEDERLAND-POLEN

In het paleis voor de jeugd te Szczecin

Uit de Nieuwjaarsrede
van de Staatspresident
Boleslaw Bierut

Boleslaw Bierut

„Aan onze generatie" — aldus President Boleslaw BIERUT in zijn nieuwjaarsrede tot de Poolse bevolking — „is de hoogst verantwoordelijke taak opgedragen een nieuwe maatschappelijke orde op te bouwen, de edelste doeleinden van het socialisme te verwezenlijken, het Poolse volk tot nieuwe, grootse ontwikkeling te brengen, de volledige en blijvende onafhankelijkheid van Polen te waarborgen en de vrede en de broederlijke samenwerking tussen de volken voor altijd te verzekeren."

President Bierut gewaagde er van, dat het Poolse volk terecht trots kan zijn op de resultaten van zijn inspanning. Het aan bouwwerken, machines en installaties bestede bedrag heeft in 1951 25 milliard złoty bedragen, dat is gemiddeld 1000 złoty per hoofd der bevolking. Dit is meer dan gedurende het gehele Driejarenplan van 1947 tot 1949 werd opgebracht. Het plan voor het tweede jaar (1951) van het grote, historische Zesjarenplan is door de reeële resultaten overtroffen. Het huidige, derde jaar zal het beslissende jaar voor de zegevierende vervulling van het gehele plan zijn.

Het is niet mogelijk, in enkele dagen de tot anarchie leidende heerschappij van de grote bezitters en kapitalisten op te ruimen, die eeuwenlang millioenen mensen in armoede en gebrek, in onwetendheid en achterlijkheid hebben gehouden, om zelf in weelde met verkwisting van de rijkdommen van het volk, te kunnen leven. Maar onze onverzettelijke arbeidswil vormt een betrouwbare grondslag, om in steeds sneller tempo ons volk tot steeds groter welvaart te brengen, en kunst en cultuur bij ons te ontwikkelen.

Daarom kan niets ons meer verheugen dan te zien hoe de oude erfenis van armoede en duisternis in Polen wordt uitgeroeid. De bouw van nieuwe steden en havens, van nieuwe werken en fabrieken is niet meer de bron van winst voor een handvol kapitalisten, maar zij vormen tezamen het eigendom van alle arbeiders. Zij zijn de waarborgen voor hun steeds toenemende welvaart.

Het vervult ons met blijdschap, als wij zien, hoe tien- en honderdduizenden jongens en meisjes, die vroeger een armoedig leven leidden zonder enig uitzicht op verbetering, thans onze machine- en automobielfabrieken, onze mijnen, onze metaal- en textielfabrieken vullen en hoe zij onze schepen en treinen besturen.

Het vervult ons met blijdschap, als wij tien- en honderdduizenden jongens en meisjes naar scholen en lycea, naar technische hogescholen en universiteiten zien gaan, waarvan de deuren vroeger potdicht voor hen waren gesloten.

Als we ons van dit alles bewust worden, verdubbelen we onze krachten bij ons dagelijks werk en begrijpen we, dat het onvermijdelijk is, dat er tijdelijke moeilijkheden optreden, omdat deze verband houden met de snelle en tengevolge van deze snelheid ongelijkmatige ontwikkeling van onze economie. Daarom moeten wij bereid zijn offers te brengen en onzelfzuchtig blijven arbeiden voor het heil van ons vaderland en de versterking van zijn macht."

Verder zei de President: „Speciale aandacht zal in het nieuwe jaar worden geschonken aan de vermeerdering van de landbouwproductie, die met de toegenomen industriële productie geen gelijke tred heeft gehouden. De staat zal aan de landbouw alle mogelijke steun verlenen, door het beschikbaar stellen van moderne machines voor de machinestations, door levering van kunstmest en door het invoeren van wetenschappelijke methodes bij de uitzaai en de veefokkerij.

Het achterblijven van de agrarische productie bij de toegenomen industrieproductie veroorzaakt moeilijkheden voor het gehele economische leven van ons land en vereist daarom het mobiliseren van al onze krachten, om de opbrengst van de landbouw te verhogen.

Boeren, vrienden!

Het verhogen van de productie in landbouw en veeteelt hangt in de allereerste plaats van u af. Vermeerdert uw kennis op het gebied van de landbouwwetenschap. We zullen u op alle manieren te hulp komen. Organiseert en verenigt u, om van de tegenwoordige stand der techniek te kunnen profiteren en ze op uw akkers toe te passen; de van staatswege opgerichte machinestations zullen u hierbij goede hulp kunnen geven.

Heden, op Nieuwjaarsdag, zendt het nieuwe Polen zijn welgemeende groeten aan alle broedervolken, aan alle mensen die strijden voor de vrede, voor socialisme, vrijheid en onafhankelijkheid."

MAANDBLAD TER BEVORDERING DER ECONOMISCHE EN CULTURELE BETREKKINGEN

Redacteuren:
S. van Praag
M. Górzyński
Postrek. 518467
Penningm. v. d.
Ver. Nederland-
Polen - Leiden

Nederland-Polen

Redactie-Secretariaat: (Redakcja i Administracja) J. W. Brouwersplein 7 - Tel. 93700—20992 - Amsterdam

De zware machinebouw
als grondslag van de economische structuurverandering

De zware machineindustrie heeft op 't ogenblik tot taak, de ontwikkeling van die industrietakken mogelijk te maken, die in de gehele zich in snel tempo uitbreidende industrie sleutelposities innemen. Het productieprogram is daarom zeer veelzijdig, want het omvat alle sectoren, die in het Poolse Zesjarenplan sterke uitbreiding ondergaan, zoals de energiebedrijven, de mijnbouw en hoogovens, bouwnijverheid en metaalbewerking, petroleum- en chemische industrie, suikerproductie, rubber-, papieren gedeeltelijk de levensmiddelenindustrie, benevens enige gebieden van het transportwezen, zoals de bouw van locomotieven, turbines, motoren (ook scheepsmotoren), allerlei zware kranen, liften, compressors, koelmachines, hydraulische persen, mechanische hamers, enz. Dit zijn dus tal van machines, die vroeger in Polen niet werden gemaakt.

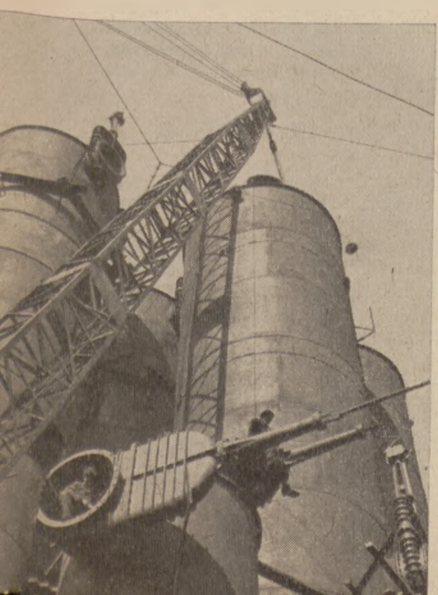
In het voor-oorlogse Polen van 1918—1939 waren de verhoudingen voor de ontwikkeling van een zware machineindustrie buitengewoon ongunstig. Enerzijds werd er door het buitenlands kapitaal, dat de sleutelindustrieën in bezit had, slechts weinig geïnvesteerd en anderzijds bestond de tendens, zelfs de noodzakelijkste machines uit het buitenland te importeren, wat weer het gevolg was van de beheersing van de Poolse industrie door buitenlands kapitaal. De weinige, toen bestaande Poolse fabrieken traden meestal op als agenten van buitenlandse firma's, en produceerden dan eenvoudige vervangingsonderdelen, of ze hadden alleen de montage van door het buitenland geleverde delen.

De, internationaal bezien, ondergeschikte betekenis van de Poolse metaalindustrie en vooral van de zware machinebouw tot 1939 wordt aangetoond door de vooroorlogse statistieken, die bijvoorbeeld voor 1938 een import van electrische machines en apparaten ten bedrage van 193 millioen vooroorlogse zloty aangeven, waarvan 50—60% voor de zware machines, dat is ongeveer zoveel als de toenmalige binnenlandse productie bedroeg.

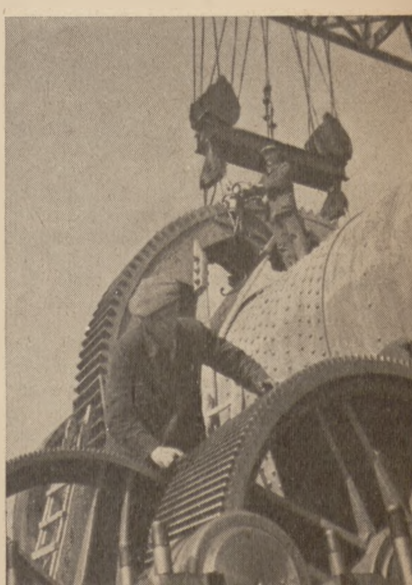
Na de oorlog verkeerde de gehele machineindustrie in een zeer treurige toestand, doordat een aantal grote fabrieken vernield en het machinepark van de overgebleven fabrieken door roofbouw voor de oorlogsproductie van de Nazi's volledig versleten en voor de rest naar Duitsland weggesleept was. Nog erger was het totale gebrek aan technische voorlichting, daar de enkele gespaard gebleven technische archieven slechts verouderde beschrijvingen en constructies bevatten.

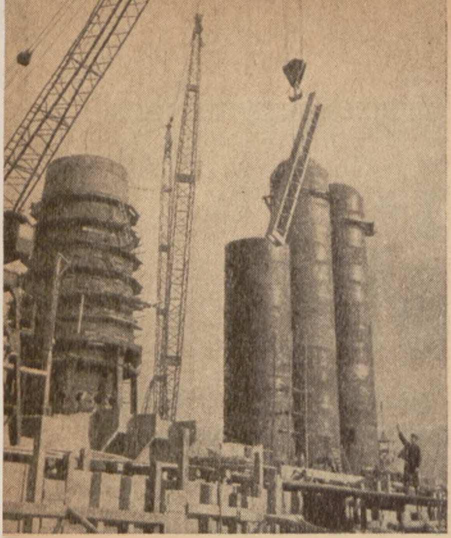
De eisen, die bij de wederopbouw aan de industrie werden gesteld, waren enorm. Doch het enthousiasme van arbeiders, technici en ingenieurs overwon de beginmoeilijkheden. Reeds eind 1947 werd de vooroorlogse productie weer bereikt en na afloop van het Driejarenplan in 1949 was ze verdubbeld. Ondanks het snelle tempo van de ontwikkeling der zware machineindustrie, was het niet mogelijk de gehele behoefte van alle industrietakken te dekken en dus moest een groot aantal machines nog uit het buitenland worden ingevoerd. Deze snel toegenomen behoefte was niet alleen een gevolg van de uitbreiding van de industriële productiecapaciteit, maar evenzeer van de snelle technische vooruitgang, die in enkele jaren de gehele techniek kenmerkte en welke het noodzakelijk maakte, niet rendabel werken-

Het hoogovencomplex „Kosciuszko" wordt uitgebreid

De grootste Poolse cementfabriek in Wierzbnice wordt gebouwd

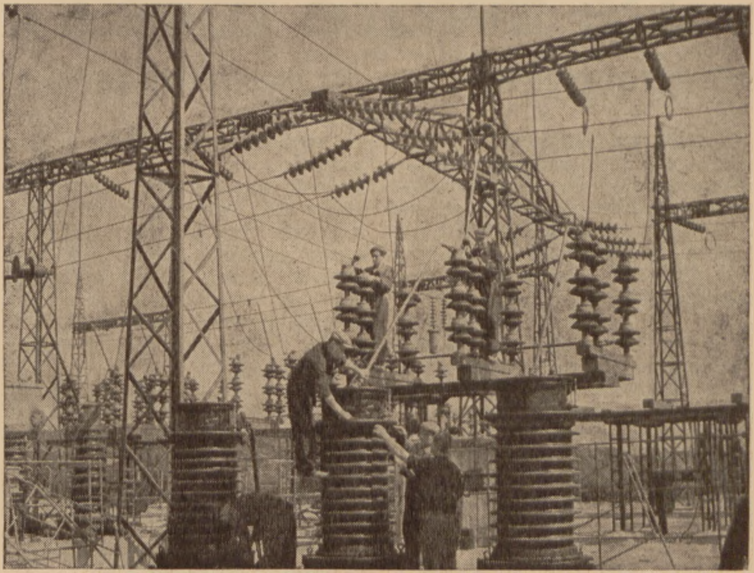

De bouw van een nieuwe hoogoven in het complex „Częstochowa”

werven van vele nieuwe arbeidskrachten en de invoering van een aantal technische en organisatorische maatregelen vereiste.
Tot de technischorganisatorische veranderingen behoren de volgens een bepaald plan doorgevoerde specialisering, de normalisatie van verschillende typen, het zoveel mogelijk uitvoeren van serieproductie en een verbetering der kostenberekening. Speciale aandacht wordt besteed, om zware lichamelijke arbeid en arbeidsintensieve processen zoveel mogelijk te vervangen door mechanisatie en overal de arbeidsveiligheid en hygiëne

en hoogdrukketelinstallaties, enz. enz. In dezelfde periode werden volgens constructies in het Centrale Poolse Constructiebureau uitgewerkt: 25 nieuwe types van machines en fabrieksinstallaties geproduceerd, zoals bijv. genormaliseerde kraanwagens, electrische liften, pompinstallaties voor schepen en suikerfabrieken, compressors, mechanische en hydraulische persen, enz. enz.
Bij de invoering van nieuwe technologische uitvindingen werden grote successen geboekt in de gieterij door het gebruik van een nieuw soort gietijzer, dat kon wor-

Bij het bouwen van de grote electriciteitswerken te Dychow

de machines of fabrieken door nieuwe te vervangen.
De voor 1955 voorgeschreven hoeveelheid geproduceerde machines moet tegenover 1949 tot 262% stijgen, terwijl de waardevermeerdering voor dezelfde periode 373% bedraagt.
Dit wijst erop, dat de kwaliteit der machines in de loop van het Zesjarenplan en ook de productie van arbeidsintensieve machines sterk is gestegen. Voor bepaalde sectoren van de machinebouw liggen de indexcijfers nog belangrijk hoger, bijv.: scheepsmotoren 1812%, machines voor de papierindustrie 3550%, koelhuisinstallaties 2619%, ammoniakcompressors 8597%.
Tegelijk met de kwantitatieve uitbreiding van de machinebouw werd de noodzakelijkheid gevoeld om de geproduceerde machines te moderniseren, dus over te gaan tot de productie van moderne precisiemachines. En bovendien moest een groot aantal machines worden geproduceerd, waarvan de productie vroeger in Polen niet bestond en die in verschillende sleutelindustrieën nodig zijn, zoals machines voor de energiebedrijven, stoomturbines voor de industrie, enz. De sterke ontwikkeling van de scheepsbouw maakt uitbreiding van de productie van scheepsmotoren en allerlei scheepsmachines noodzakelijk. Zowel hiervoor als voor de uitbreiding der Poolse havens zijn weer zware kranen en laadbruggen nodig.
Voor dit alles moesten constructieplannen voor ongeveer 200 vroeger niet in het land geproduceerde machines worden opgesteld en moest met de productie daarvan worden begonnen, hetgeen het

in het bedrijf te verhogen.
Polen ontvangt verstrekkende hulp van de Sowjet-Unie in de vorm van technologische en constructietechnische documenten voor een aantal nieuwe machines, waarvan de productie in de loop van het Zesjarenplan werd voorgeschreven, terwijl technici en ingenieurs uit Polen hun practische vorming krijgen in de belangrijkste industriële bedrijven van de Sowjet-Unie.
De productieplannen in de zware machinebouw werden in 1950 (naar de waarde berekend) voor 102,9% vervuld. De toename der productie bedroeg 118,2% tegenover 1949. In het eerste halfjaar van 1951 werd het plan voor 103,8% ten uitvoer gebracht. Er werden o.a. afgeleverd: de kraaninstallaties voor de nieuwe staalfabrieken van Czestochowa, de moderne ketelinstallaties voor de hoogovens van Kosciuszko, vele chemische apparaten

den gebruikt bij het aanmaken van sterk belaste machinedelen, zodat het gewicht hiervan kon worden verminderd en in vele gevallen staal door dit gietijzer kon worden vervangen, hetgeen een belangrijke besparing aan materiaal en arbeidstijd betekent.

Werktuigmachineindustrie op volle toeren.

Het aandeel van de productie van productiemiddelen in de middel- en grootindustrie is van 57,1% in 1949 toegenomen tot 63,5% in 1951. De grootste betekenis heeft hierbij de werktuigindustrie, die zelf weer arbeidsmachines en productieinstallaties vervaardigt voor de overige productietakken, zoals die voor tractoren, auto's, landbouwmachines, textielmachines, chemische apparaten, verkeersmiddelen, enz. Men kan zeggen, dat de ontwikkelingsgraad van deze in-

dustrie de vooruitgangscoëfficiënt bij het leggen van de grondslagen van het socialisme in Polen aangeeft.

Voor de werktuigmachineindustrie ontbraken in het vooroorlogse Polen ondanks bepaalde tradities op dit gebied de wezenlijke voorwaarden voor een gunstige verdere ontwikkeling. Belemmerend werkten enerzijds de voortdurend terugkerende economische crises en anderzijds de sterke buitenlandse concurrentie zelfs op de binnenlandse markt. De wijziging van het politieke stelsel na de bevrijding schiep de voorwaarden voor een snelle ontwikkeling van deze industrietak, die ondanks de geweldige verwoestingen in de oorlog reeds in 1949 een productieindex van 480% tegenover 1938, een jaar van hoogconjunctuur, te zien gaf. De cijfers voor 1955 schrijven zelfs een 5 maal hogere productie dan in 1949 voor.

Het is niet alleen de stijging van de productie, maar ook de wijziging van het gehele karakter der productie, die de veranderingen op dit gebied karakteriseren. Van het afmaken van afzonderlijke stukken of kleine series gaat men over tot de moderne methodes van serieproductie met montage en de bewerking aan de lopende band. De productie van draaibanken nadert met haar methodes reeds dicht die der auto's en tractoren. De normalisering werd ook uitgebreid tot werktuigmachines van het middelen zware type.

Daar het herstel van het verwoeste spoorwegwezen een toenemende productie van locomotieven en spoorwagons vereiste, werd reeds onder het Driejarenplan met de productie van speciale werktuigmachines hiervoor begonnen. De volgende taak van het Driejarenplan lag op het gebied van de hoogovens; dit was aanleiding tot de ontwikkeling van de productie van walsdraaibanken, walsslijpmachines, enz. Tegelijkertijd werd begonnen met de productie van zware draaibanken voor de zware machinebouw, de scheepsbouw en de hoogovens, zodat tal van zware schaafmachines, carousseldraaibanken, enz. afgeleverd werden.

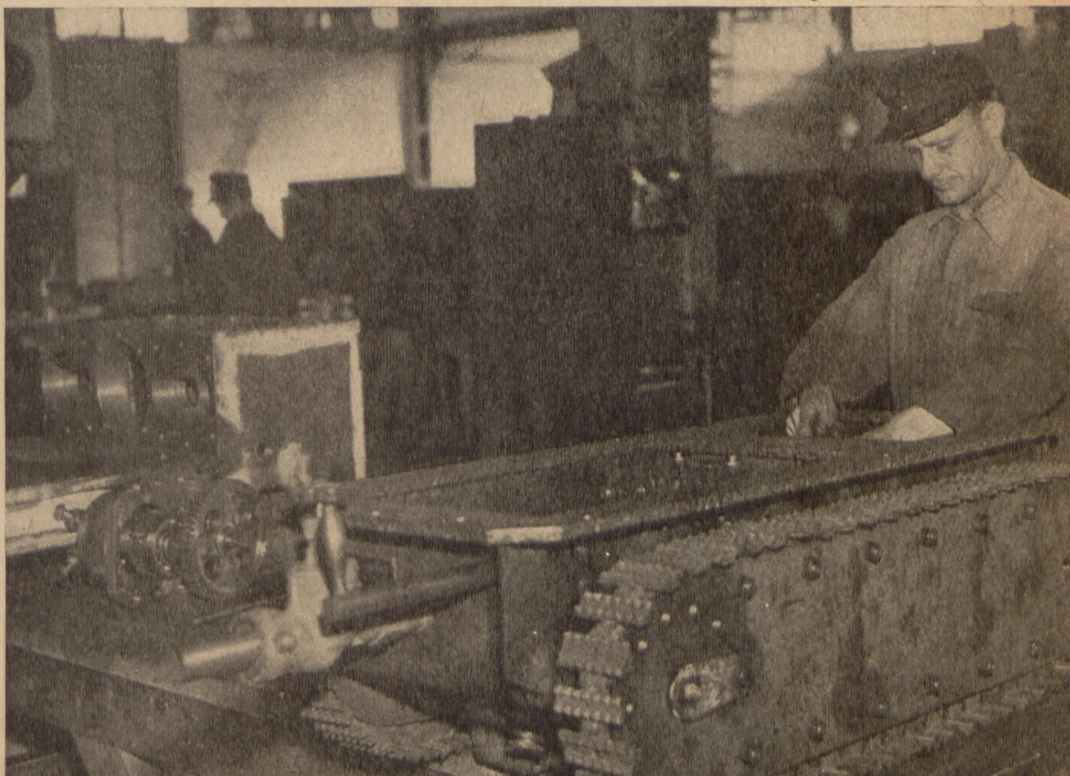
Aan het eind van het Zesjarenplan, in 1955, zal Polen niet slechts zijn eigen behoefte aan zware bewerkingsmachines kunnen dekken, maar het zal zich hebben ontwikkeld tot een belangrijke producent op dit gebied. Het zal dan zijn eigen machineindustrie snel verder kunnen ontwikkelen en tevens zijn exportmogelijkheden belangrijk kunnen vergroten.

Ook de productie van lichte werktuigen werd belangrijk verbeterd en uitgebreid, vooral die van precisiewerktuigen als diamantslijpmachines, speciale boormachines, enz.

Het Zesjarenplan heeft de gehele taak, die met de uitbouw van een socialistische grootindustrie in Polen samenhangt, nauwkeurig uitgewerkt. Vergeleken met 1949 wordt voor de productie van electrische energie een toename van 230%, voor de steenkoolproductie van 135%, voor de productie van ruw staal van 200%, voor de machinebouw zelfs van 350% voorgeschreven. Het aantal werkkrachten in de zware machinebouw moet van 100% in 1949 toenemen tot 180%, de arbeidsproductiviteit tot 210%. Deze cijfers wijzen op het grote belang van de zware industrie, speciaal van de zware machinebouw in het totale economische plan. Want de uitbouw van deze industrietak beslist ook over de ontwikkeling en modernisering van alle overige takken, zoals lichte industrie, landbouw, verkeer, enz., waarvan ten slotte de materiële en culturele levensstandaard der bevolking afhangt.

Dat Polen thans over een eigen, steeds groeiende scheepsbouw- en automobielindustrie en soortgelijke takken van industrie beschikt, is in de eerste plaats te danken aan de zware machinebouw, waarvan de ontwikkeling alleen mogelijk was op grondslag van de nationalisering der sleutelindustrieën.

In de machinefabriek te Piotrowice worden verschillende machines voor de mijnbouw vervaardigd, o.a. ook kolencombines

Het Mijnwezen in Polen

Op 4 December j.l. hebben de Poolse mijnwerkers voor de zevende maal hun traditionele feestdag gevierd. De „Dag van de Mijnwerker” was o.a. de gelegenheid om de tot dusver bereikte resultaten van de Poolse mijnindustrie na te gaan.
In de wereldproductie van steenkool neemt Polen de vijfde plaats in na de V.S., U.S.S.R., Engeland en Duitsland. Tevens is het een van de grootste kolenexporteurs.
De Poolse kolenmijnen bevinden zich in het Zuid-Westen van het land, vooral in het Silezische bekken, dat feitelijk één geheel vormt met het kolenbekken van Kraków. Een ander, zij het minder belangrijk kolencentrum is Beneden-Silezië, dat in het gebied van Wałbrzych aan de voet van het middelste gedeelte der Sudeten ligt. In totaal beslaat het mijngebied in Polen een oppervlakte van ruim 4450 km^2. De mijnen hebben een vastgestelde ontginbare voorraad van ongeveer 16 milliard ton, terwijl men op zeer goede gronden kan aannemen, dat er zich nog 100 milliard ton onder de grond bevindt. Hierbij dient de aandacht gevestigd te worden op de rijke sortering van de Poolse kolen, van vlamkolen en gaskolen tot anthraciet toe.
Naast steenkool zijn er in Polen ook rijke aders bruinkool in exploitatie, en de productie van cokes en briketten ontwikkelt zich eveneens. De delving van bruinkool overschrijdt nu reeds de 5½ millioen ton per jaar.

Overzicht van de ontwikkkeling.

De kolenindustrie in Polen, die de belangrijkste tak is niet alleen van het mijnwezen van het land, maar van zijn hele industrie, vertoont een verbluffende ontwikkeling. In de loop van zes jaar, van 1945 tot 1950 heeft deze industrie haar productie bijna verdrievoudigd. Frappant is de volgende tabel:

De steenkoolproductie in Polen.

Jaar	Opbrengst in millioenen tonnen
1938	38,1
1945	27,3
1946	47,3
1947	59,1
1948	70 2
1949	74,1
1950	77,8

Het vooroorlogse niveau der steenkoolproductie werd reeds in 1948 overschreden. We wijzen er op, dat het voor een goed deel aan deze snelle groei is te danken, dat Polen reeds in de eerste jaren na de oorlog op grote schaal zijn kolenexport kon ontwikkelen, als gevolg waarvan vele Europese landen, vooral Midden-Europa en Skandinavië, in hun behoefte aan dit voor hun industrieën onmisbare en toen nog zo schaarse artikel konden voorzien.

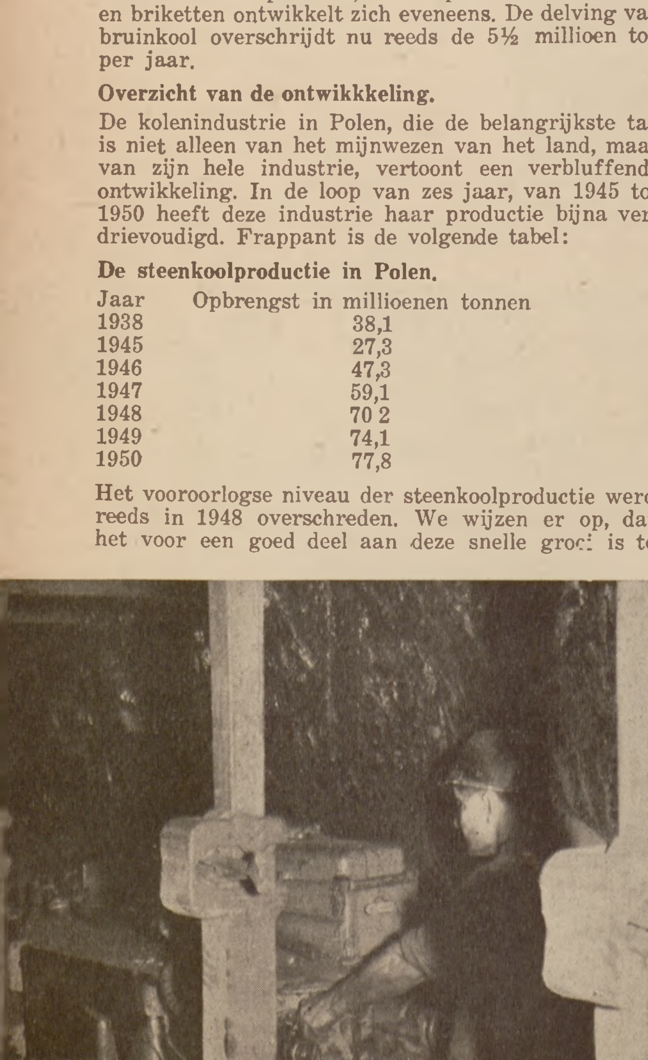
Een voorman met zijn helper boren een mijnwand aan

Blik op het verleden.

Om de prestatie van de Poolse kolenindustrie ten volle te kunnen waarderen, moet men zich de situactie vóór 1939 en de schade als gevolg van de oorlogshandelingen en de bezetting voor de geest halen.
Vóór de oorlog had de Poolse kolenindustrie in de kapitalistische economie begrensde ontwikkelingsmogelijkheden; temeer, daar het buitenlandse kapitaal, dat voor het grootste deel de eigenaar der Poolse mijnen was, meermalen, indien zijn belangen dit meebracht de productie kunstmatig verlaagde en de export remde. Men hoeft ter illustratie hiervan slechts te vermelden, dat de kolenproductie, die in 1928 46,2 millioen ton bij 134,200 arbeiders bedroeg, tien jaar later een opbrengst van nauwelijks 38 millioen ton bij 80,700 arbeiders had. Het is duidelijk, dat onder deze omstandigheden de materiele toestand der mijnwerkers jaar na jaar slechter werd tengevolge van werkeloosheid en stijging der kosten van het levensonderhoud, dat de technische uitrusting der mijnen in snel tempo verminderde en dat de voorwaarden en de arbeidsveiligheid in de mijnen steeds ongunstiger werden.
Tijdens de oorlog werd aan de Poolse mijnindustrie enorme schade toegebracht; volgens de berekeningen bedroeg deze 33 % van het vaste bezit van deze tak van productie. De roofeconomie der fascistische bezetters had een vernietigende uitwerking op de geëxploiteerde aders, de uitrustingen van mijnen en bijbehorende fabrieken werden het slachtoffer van een grote devastatie en de mijnwerkers moesten tot hun laatste druppel bloed en zweet zwoegen.

Bronnen van succes.

De Poolse mijnwerkers hebben met glans de proef doorstaan, waarvoor de tijd van de fundamentele opbouw van de verwoestingen uit de oorlog hen ge-

Een combinemachine aan het werk in de mijn „Zabrze-Zachód”

stelt heeft: zij hebben de taken van het driejarenplan (1947—1949) ruimschoots vervuld. Het zesjarenplan stelt o.a. in 1955 een steenkoolproductie van 100 millioen ton en een bruinkoolproductie van 8,4 millioen ton in het vooruitzicht.
De resultaten der eerste twee jaren van de verwezenlijking van het grote plan bewijzen, dat ondanks de moeilijkheden die voortspruiten uit het tekort aan werkkrachten in het mijnwezen deze taken ten volle verwerkelijkt zullen worden.
Hier dringt zich de vraag op, welke de oorzaken zijn van de successen van het Poolse mijnbedrijf, welke factoren beslissen en verder zullen beslissen over zijn sterke ontwikkeling.
Het antwoord op deze vraag ligt voor de hand. De elementaire factor is het uit de weg ruimen van de banden, die de ontwikkeling remden, zoals de heerschappij van het kapitaal, vooral van het buitenlandse. De genationaliseerde kolenindustrie in Polen wordt geleid volgens de socialistische planeconomie, die een volledig gebruik van de werkkrachten en een gestadige technische vooruitgang waarborgt en die een onuitputtelijke energie bij de werkende massa's opwekt.

Grote investeringen.

Sedert het eerste begin van de Poolse economische wederopbouw zijn er in de mijnindustrie grote bedragen geïnvesteerd. In de jaren 1946—1949 beoogden deze de oorlogsschade ten volle te herstellen; thans, bij het zesjarenplan, hebben zij de uitbreiding en modernisatie ten doel.
Vóór het eind van 1955 zullen nieuwe mijnen in gebruik worden genomen met een productiecapaciteit van 9 millioen ton. De opbrengst der oude mijnen zal aanzienlijk stijgen. Op grote schaal wordt de electrificatie van de uitrustingen en de mechanisatie van het mijnwerk tot stand gebracht. Op het ogenblik wordt reeds 31 % van de totale kolenopbrengst mechanisch verwerkt.
De mechanische werkmethode schept de bases voor de toename der arbeidsproductiviteit van de Poolse mijnwerker. Hierop wordt invloed uitgeoefend door de rationele toepassing van mijninstallaties en machinerieën, door het juist gebruik van grondstoffen en technische materialen, door de vindingrijkheid van de arbeider — door welke duizenden verbeteringen tot stand komen en rationalisatie-ideeën uitgewerkt worden.

De Mijnwerkerskaart.

De ontwikkeling van de mijnindustrie in het Nieuwe Polen komt niet slechts tot uitdrukking in de toename der productie en in de uitbreiding der fabrieken, maar tevens in de voortdurende verbetering van de arbeids- en woningvoorwaarden der werkers.
De mijnwerker in Polen wordt thans niet door werkeloosheid bedreigd. De Poolse mijnen werken op volle toeren. Er worden steeds meer mensen te werk gesteld — elk jaar stromen er nieuwe werkers naar de mijnstreek. Elke mijnwerker kan onbelemmerd in zijn vak vooruitkomen. Op speciale scholen en talrijke cursussen kunnen de mijnwerkers hun algemene en vakopleiding aanvullen.
De verdiensten van de mijnwerkers zijn thans aanzienlijk hoger dan vóór de oorlog. Bovendien ontvangen de mijnwerkers speciale kwartaal-gratificaties, die bijvoorbeeld na twee jaar arbeid onder de grond in de loop van een jaar oplopen tot een bedrag, dat gelijk is aan het maandelijks inkomen. De extra inkomsten vormen een van de privileges, welke de in December 1949 ingestelde „Mijnwerkerskaart" de mijnwerkers verzekert. Tot de belangrijkste voorrechten behoren ook het recht op een vacantie van drie weken na één jaar arbeid onder de grond alsmede het recht op volledige verzorging na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd (55 jaar, indien men 25 jaar onder de grond heeft gewerkt). De kaart biedt nog vele andere rechten, die een bewijs van waardering zijn voor de arbeid van de mijnwerker.

Wat er op sociaal en cultureel gebied reeds is bereikt.

Bijzondere aandacht verdient de voortdurende verbetering van de arbeidsvoorwaarden der mijnwerkers, welke het gevolg is van de toenemende mechanisatie der mijnwerkzaamheden, van de uitbreiding der installaties voor arbeidsbeveiliging, van de ontwikkeling van de gezondheidsdienst e.d.
De mijnwerkers en hun gezinnen genieten het vóór de oorlog ongekende recht op betaalde vacantie, dat hun een zorgenloze tijd in herstellingsoorden en badplaatsen garandeert. In het afgelopen jaar hebben ongeveer 46.000 mijnwerkers van deze vacantieactie geprofiteerd; ongeveer 64.000 kinderen van mijnwerkers hebben enige weken in vacantiekolonies en kampen doorgebracht.
Naast de sociale actie ontwikkelt zich een actie voor cultuur en ontwikkeling. Bij alle fabrieken bestaan clubs en leeszalen, er zijn theatergezelschappen georganiseerd e.d. Over de ontwikkeling van de physieke verzorging waakt de sportvereniging „De Mijnwerker" („Gornik").
Tenslotte willen wij nog wijzen op de voortdurende verbetering van de woningtoestanden onder de mijnwerkers.
Lange jaren hebben de Poolse mijnwerkers in het kapitalistische Polen gestreden voor verbetering van hun levensomstandigheden, voor hun rechten. Thans in het Nieuwe Polen, zetten de mijnwerkers hun schone tradities van strijd tegen het kapitalisme voort door het strijden voor een socialistisch in vrede levend Polen.

De voorman Konstanty Kowalski (rechts) met zijn helper J. Szlenki bereikten 270% van de gestelde arbeidsnorm

De „M 20 WARSZAWA"

De nieuwe personenauto „M 20 Warszawa", die begin November van het vorig jaar in de voorstad van Warszawa Zerań geopende automobielfabriek produceert, is een gesloten 5-persoonswagen, die met Sowjetrussische licentie en gegevens naar het voorbeeld van de Pobjeda wordt gebouwd. Hij munt uit door een sierlijke moderne vorm, is zeer comfortabel in het gebruik en gemakkelijk te bedienen, heeft een grote weerstand tegen zware belasting, is spaarzaam in het gebruik van benzine en olie en heeft goede rijkwaliteiten.

Technische gegevens:

Algemeen: Topsnelheid (ook bij belasting langere tijd te handhaven), 105 km per uur; benzineverbruik 13,5 l per 100 km, tankinhoud 55 l.; te gebruiken benzine: octaangetal 70.

Afmetingen: 4,665 m lengte, breedte 1,695 m, hoogte 164 m. Wielbasis 2,7 m, spoorbreedte voor 1,364 m, achter 1,362 m. Gewicht 1360 kg.

Motor: vier-cylinder in lijn, viertakt, elastisch in 3 punten opgehangen, cylinderblok van gietstaal met vervangbare cylinderbussen uit duurzaam materiaal; cylinderkop van aluminiumlegering, vertinde zuigers met 4 veren. Cylinderinhoud 2,12 l; boring 82 mm; compressieverhouding 6,2—50 pk bij 3600 toeren per minuut (maximaal draaimoment 12,5 kg/m).

Valstroomcarburateur met acceleratiepomp; luchtfilter met geluiddemper; membraanbenzinepomp met filter; watercirculatiekoeling met centrifugaalpomp en thermostaat, ventilaor door een riem met de waterpomp verbonden.

Koppeling: enkelvoudige droge plaat.

Gangwissel: drie-versnellingsbak, de versnellingshandle is onder het stuur aangebracht. Overbrengingsverhoudingen: 1e versnelling 1 : 3,115; 2e versnelling 1 : 1,772; 3e versnelling 1 : 1,000. Achteruit 1 : 4,005.

Chassis: Kort raam; ophanging vooras als schommel-as met spiraalveren, achteras met dwarse bladveer, beide met hydraulische schokbrekers; schijfwielen met banden 6,00—16; hydraulische vierwielremmen en mechanische handrem op de achterwielen.

Carosserie: gesloten zelfdragend, vier deuren; met verwarming en luchtverversing; verstelbare zitplaatsen: Dashboard met snelheidsmeter en km-teller, thermometer, 2 verklikkers voor de richtingaanwijzers, electrische klok, uitschakelbaar, ruiterwisser met langzame en snelle beweging, enz. Alle onderdelen werden op hun wind- en waterdichtheid gekeurd.

Succesvolle proefrit van de eerste personenauto „M 20 WARSZAWA"

Bij de proefrit van de eerste vier personenwagens „M 20-Warszawa" bleek de hoge kwaliteit van de motor en van de overige onderdelen. De 2000 km lange tocht, die over alle soorten straten en wegen in vlak, in heuvelachtig en bergachtig terrein ging, werd door alle wagens zonder enige storing volbracht. Tot bijzondere tevredenheid gaf de rit door het bergachtig terrein aanleiding. De reminrichtingen werken zo goed, dat zelfs bij het remmen op wegen met een glad asphaltdek de wagen niet slingert. Een belangrijk voordeel is bovendien het lichte starten van de wagen, wanneer de motor koud is.

Het benzineverbruik bedroeg op de technische proefrit 12,8 l op 100 km over het gehele traject berekend, op wegen met een zeer sterke stijging (bergwegen in Zuid-Polen) 13,5 l per 100 km.

Bij de inwoners van de gepasseerde steden en dorpen wekten de eerste auto's van eigen fabrikaat een begrijpelijke belangstelling en enthousiasme.

Poolse personenauto's verlaten aan de lopende band de fabriek te Zerań bij Warszawa

De Priester Dąbrowski spreekt zijn protestrede uit

De Katholieke geestelijkheid protesteert tegen de anti-Poolse hetze

Op 12 December van het afgelopen jaar kwamen in Wroclaw 1550 Katholieke geestelijken en 150 leidende Katholieken uit geheel Polen bijeen, om te protesteren tegen de anti-Poolse hetze van bepaalde Duitse Katholieke politici.

Aan de conferentie, waarvan de deken der Katholieke theologische faculteit van de Universiteit te Warszawa Dr. Jan Czuj, voorzitter was, namen o.a. vier professoren van de Universiteit te Warszawa en verschillende andere professoren en rectoren deel benevens de redacteuren van Katholieke publicaties en tijdschriften benevens talrijke Katholieke schrijvers.

In een der resoluties, die werd aangenomen, wordt gezegd, dat de Poolse geestelijkheid bijeen is gekomen om in overeenstemming met het Poolse volk uitdrukkelijk te verklaren, dat de West-Poolse gebieden een onaantastbaar deel van Polen vormen, dat iedere Pool zal weten te verdedigen. De Poolse geestelijkheid zal — zo vervolgt de resolutie — met de Poolse Katholieken het beginsel verdedigen, dat in de diocesen van West-Polen alleen Poolse bisschoppen het ambt zullen kunnen uitoefenen; de Kerk in Polen kan zich hierbij beroepen op de Katholieke traditie, die reeds vanaf haar begin in de 10e en 11e eeuw bestaat. En deze kwestie is thans van te meer betekenis, nu de Oder-Neisse grens van Polen de vredesgrens is en elke aanval daarop tevens een bedreiging van de wereldvrede betekent.

In een brief aan de Duitse Katholieken verklaren de deelnemers der conferentie, dat de gezonde krachten van Duitsland en Polen in staat zijn, thans de oude vooroordelen te doen verdwijnen en in naam van algemeen menselijke belangen en de idee der gerechtigheid elkaar in oprechtheid de hand te reiken. De brief brengt in herinnering het tegenover Polen begane onrecht, de vervolgingen en wreedheden tijdens de Hitler-bezetting en verklaart, dat de Poolse Katholieken ondanks dit alles de hand willen reiken aan de Duitse Katholieken en een eind willen maken aan de eeuwenlange strijd.

„Het is Uw plicht, broeders" — zo heet het verder in de tot de Duitse Katholieken gerichte open brief — „de geest van de vrede in U op te nemen en nieuwe wegen te zoeken naar een vreedzaam samenleven met Uw nabuurvolken. Wij verwachten van U, dat gij zeer beslist alle pogingen om West-Duitsland opnieuw te bewapenen en in te schakelen in oorlogsplannen en aanvalsverdragen, zult afwijzen." De priester, Prof. Dr. Dąbrowski, had er reeds eerder in een referaat op gewezen, dat bepaalde buitenlandse kringen er vergeefs op hopen, dat de Katholieke bevolking en de regering in Polen door onenigheid of althans door verschil van mening tegenover elkaar zullen komen te staan. En eveneens willen enige Katholieke persorganen in West-Duitsland bij hun lezers de indruk vestigen als zouden er tussen de Poolse Katholieken en de Poolse regering nog verschillende opvattingen bestaan met betrekking tot de West-Poolse gebieden of althans met betrekking tot de definitieve regeling van de daar heersende kerkelijke verhoudingen.

INTERESSANTE GEGEVENS

over de opvoeding en sociale verzorging van de jeugd

Bij de opening van het grootste Poolse Kinderhuis in Katowice in het begin van December 1951 noemde de plaatsvervangende eerste minister A. Zawadzki de volgende interessante getallen:
Terwijl voor de oorlog in Polen jaarlijks ongeveer 1 millioen schoolplichtige kinderen ten gevolge van gebrek aan schoolruimte en onderwijzend personeel, van lager onderwijs verstoken bleven, is er tegenwoordig geen Pools kind meer dat om deze redenen de school moet verzuimen. Toen waren er 4.430 lagere scholen met 7 klassen, die voor 27,2% der kinderen bezocht werden: in 1950 waren er 10.000 van die scholen, bezocht door 80,4% van de kinderen, terwijl voor de overige 20 % der kinderen, die nu nog een school met minder klassen bezoeken, deze toestand in de komende jaren geleidelijk verbeteren zal.
Voor de oorlog had Polen in totaal slechts 510 scholen voor beroepsopleiding, waarvan 125 staatsscholen waren, wat gezien het lage getal, het voor de arbeiders- en dorpsjeugd moeilijk maakte, deze scholen te bezoeken. In het afgelopen jaar was het aantal beroepsscholen 3.000, bezocht door meer dan 50.000 scholieren, die bovendien de zekerheid hadden, in het door hen gekozen beroep later ook werk te zullen vinden.
In 1939 bezat Polen 28 hogescholen met 48.000 studenten. 4.639 van hen hadden een staats- of particuliere studiebeurs. Het aantal hogescholen is thans tot 72 gestegen, met 120.000 studenten. Het aantal beursstudenten bedroeg in het studiejaar 1950/51 54.000.
Over de sociale verzorging van de jeugd deelde de minister nog het volgende mede: In Rabka en in Istebna werden kindersanatoria ingericht, die een voorbeeld zijn voor geheel Europa.
In de nieuwgebouwde arbeidersnederzettingen in Silezië werden in de loop van 1951 14 schoolgebouwen, 12 kinderspeeltuinen, 9 ziekenhuizen, 11 internaten voor scholieren en studententehuizen in gebruik genomen.

BIJ DE FOTO'S:

Boven: Een meisje uit de 5e klasse H.B.S. vertelt over knaagdieren in het huis voor de Cultuur te Poznań, waar 1300 kinderen dagelijks bezig kunnen zijn

Midden: Boetseren in het nieuwe kinderpaleis te Katowice, waar 1200 jongens en meisjes dagelijks bezig kunnen zijn

Links onder: Een skiles in het gebergte

Rechts onder: Krynica in de winter, waar de Poolse jeugd vacantie kan hebben

Nederlandse vrouwen in Polen

Ergens in de Karpathen

Wij, tien Nederlandse vrouwen zeer verschillend, wat betreft hun politiek inzicht en hun godsdienstige overtuiging, hebben het grote voorrecht genoten om gedurende zestien dagen in Polen te mogen verblijven en zich met eigen ogen te kunnen vergewissen van de geweldige opbouw, die zich daar na de oorlog aan het voltrekken is. Vol bewondering hebben wij gestaan bij de prachtige complexen arbeiderswoningen, complexen, die woonruimte bieden aan 8000 tot 12000 arbeiders. In Warszawa, waarvan 80 tot 90 % was verwoest, hebben wij vele van bovengenoemde nieuwe bouwwerken bezichtigd. Bovendien bezitten deze nieuwe, op moderne leest geschoeide arbeiderswijken een bioscoopgebouw, een cultuurgebouw, waar alle mogelijke kranten gelezen kunnen worden en een goed voorziene bibliotheek welke de bewoners lectuur biedt voor ontspanning en voor zelfstudie. De meeste wijken zijn tevens voorzien van een kindercrèche en een kleuterschool. Moeders, die buitenshuis arbeid willen verrichten, kunnen de niet schoolgaande kinderen daar ter verzorging geven.
De gehuwde vrouw in Polen is *niet* verplicht om te werken; zij kan echter haar materiële welvaart verhogen door ook mede te helpen aan de opbouw van haar land. De regering maakt haar dat zo gemakkelijk mogelijk, door te zorgen dat de kinderen, gedurende moeders afwezigheid, uitstekend en op deskundige wijze verzorgd worden. Bovendien kunnen de schoolgaande kinderen tegen zeer matige vergoeding, op school een warme maaltijd krijgen, terwijl ook de meeste bedrijven en fabrieken beschikken over een prima keuken.
De vrouw is in Polen volkomen gelijkgesteld met de man, d.w.z. dat alle beroepen ook voor de vrouwen, gehuwd of ongehuwd, openstaan, mits zij natuurlijk daarvoor de nodige bekwaamheid bezitten. Die gelijkstelling houdt ook in, dat de vrouw dezelfde beloning voor haar werk ontvangt als de man.
Vanzelfsprekend stelden wij als vrouwen zeer veel belang in het onderwijs, dat de jeugd in Polen thans geniet. Wij bezochten dan ook behalve de kleuterscholen, nog enkele inrichtingen voor lager en middelbaar onderwijs en kregen de volgende inlichtingen:
De jeugd in Polen gaat naar school van 6 tot 17 jaar, zes jaar naar een lagere school, 5 jaar naar een middelbare. Wanneer blijkt, dat een leerling voor dit laatste niet de nodige capaciteiten bezit, dan gaat deze naar een of andere technische school om zich daar te bekwamen in het vak, dat het meeste geschikt voor hem is. Ook de studie aan een Universiteit is voor iedereen te verkrijgen, onafhankelijk van de beurs van de ouders. Vóór de 17-jarige leeftijd wordt niemand in het arbeidsproces ingeschakeld.
Wij hebben verder kunnen constateren, dat de verschillende klassen niet overbevolkt zijn; 30 leerlingen was het grootste aantal, dat we zagen. De geneeskundige verzorging van de schoolgaande jeugd is uitstekend. Iedere school bezit een volledig ingerichte dokterskamer en een kamer voor tandverzorging.
Onze twee Chr. Gereformeerde delegatieleden hebben zich ervan kunnen overtuigen, dat in de scholen godsdienstonderwijs wordt gegeven en dat het aantal bezoekers bij de kerkdiensten aldaar zeker zo groot is als hier in Holland. De kerken waren propvol!
Tenslotte wilde onze delegatie zich ook gaarne overtuigen, of het waar is, dat de Volksdemocratische landen een nieuwe oorlog voorbereiden, zoals dat hier bij voortduring door pers en radio wordt beweerd.
Unaniem was onze overtuiging dat dit *niet* waar is. De jeugd wordt in Polen geleerd, dat Vrede en Vriendschap met alle Volken, het allerhoogste is op deze aarde. Dat alleen een gelukkig leven mogelijk is, wanneer die leuze bewaarheid is geworden.
Dagelijks wordt de jeugd hierop gewezen. Wij zagen het woord „Vrede" in alle talen op de muren van de schoollokalen geschreven staan en wanneer wij de klassen verlieten, groetten de kinderen ons met het woord: „Pokój", hetgeen Vrede betekent.
In stations, restauraties en openbare gebouwen kan men het appèl aan de vrouwen en moeders lezen, om mede te werken aan de Vrede. Op deze manier kan men een volk niet oorlogsgezind maken.
Wij bezochten Warszawa, Kraków, Zakopane en de Karpaten, Lódż, Wroclaw en de Sudeten en onze conclusie is: In Polen woont een gelukkig volk, dat met ijver en lust werkt aan de opbouw van zijn land en dat niets liever verlangt dan *Vrede* over de gehele wereld, teneinde die opbouw te kunnen voltooien en een gelukkige wereld te scheppen voor het opgroeiende geslacht.

Gé Blokker—de Groot
Deventer, Sweelinckstraat 20.

Tentoonstelling

De vooruitgang van het hoger onderwijs in Polen

De Vereniging Ned.-Polen organiseert van 15 Febr. tot en met 19 Maart 1952 in haar lokaliteiten J. W. Brouwerplein 7 te Amsterdam een *Tentoonstelling* over de vooruitgang van het hoger onderwijs in Polen.
De Tentoonstelling staat onder bescherming van de Poolse Gezant Zijne Excellentie Tadeusz Findzinski en is geopend dagelijks van 11 tot 5 en 7 tot 9 uur, Zondags van 2 tot 5 uur.
Voor gezelschappen en verenigingen kunnen bijzondere regelingen worden getroffen. Voorts zullen er gelijktijdig met de tentoonstelling ook Poolse films worden vertoond.
De toegang is kosteloos.
De Vereniging verwacht, dat het Nederlandse publiek van de geboden gelegenheid, om kennis te nemen van de structuur van het Poolse hoger onderwijs, gebruik zal maken.

Het Bestuur van de Ver. Nederland-Polen.

TENTOONSTELLING „DE ZEESTER"

Van 8 Febr. tot 6 Maart houdt „De Zeester", een groep van Nederlandse Schilderessen en beeldhouwsters, een Tentoonstelling in het Museum Fodor, Keizersgracht 609, bij de Vijzelstraat.
Door de medewerking van Zijne Exc. Tadeusz Findzinsky, de Poolse Gezant, is het ons mogen gelukken een groep Poolse vrouwelijke collega's uit te nodigen met ons samen te exposeren. De opening van deze tentoonstelling vindt plaats op Vrijdag 8 Febr. te 3 uur. Zijne Exc. de Poolse Gezant heeft zich bereid verklaard een paar woorden te spreken. Ook zal Jeanne v. Schaik—Willing een korte causerie houden.
Wij bevelen deze tentoonstelling warm in Uw belangstelling aan.

Het Bestuur van „de Zeester".

Het oude GDANSK, een monumentale stad

Wederopbouw van Gdańsk: de „Zielona Brama" (de groene poort)

Gdańsk, een oude Poolse zeehaven had zoals zo vele steden in Polen ontzaglijk geleden van de vijandelijkheden in de oorlogsjaren. De kleine mooie huizen van de oude stad, die schatten van het verleden, waren in ruïnes veranderd. Alleen de muren van de Kathedraal van de Heilige Maagd, een schone oude kerk in Gothische stijl, waren blijven staan. Slechts naakte brokken muur gaven de plaats aan waar eens het Artus Hof had gestaan, zo rijk aan waardevolle herinneringen. De wonderschone bochtige, nauwe straten en stegen van de oude stad, de schilderachtige groene plekjes waren bedolven onder het puin.
De Oude Stad, het schoonste gedeelte van Gdańsk, lag verwoest, verlaten, troosteloos. Allen, die hier na het einde der vijandelijkheden kwamen, vroegen zich af, of ooit op deze plek het leven weer zou terugkeren, of het ooit mogelijk zou zijn, de frisheid van het verleden te doen herleven. Wellicht geloofde niemand onder deze toevallige bezoekers aan de mogelijkheid van een wederopbouw van de verwoeste historische overblijfselen en aan een herstel van de oude charme en schoonheid van dit juweel van middeleeuwse architectuur. Hoe anders is de toekomst geworden! De tegenwoordige regering is met de grootse piëteit aan de reconstructie van de historische monumenten begonnen. Het plan van de wederopbouw van het oude Gdańsk maakt deel uit van één groot wederopbouwplan.

De middeleeuwse namen van de nauwe straten en nieuwe gebouwen, waar nog alles naar kalk riekt, dat is kenmerkend voor Gdańsk, het nieuwe Oude Gdańsk. Hier en daar is tussen de ruïnes een stuk van een of ander historisch gebouw bewaard gebleven, een straat waar slechts een luttele honderd jaar geleden de stadsbeul woonde en zijn werk verrichtte, plaatsen in de buurt van de stadswallen, waar in vroeger tijden de roep van de nachtwaker weerklonk, om de lichten te doven. Thans vertellen ons de stralend witte, vers gepleisterde huisjes over het volk van heden, dat dag in dag uit met een karakteristieke hardnekkigheid het rijk verleden van de verwoeste stad stuk voor stuk uit de ruïnes doen herleven. Voordat met de opbouw van Gdańsk weder werd begonnen, werd de vraag gesteld: moet het oude Gdańsk worden opgebouwd precies zoals het er eeuwen geleden met zijn karakteristieke oude straatjes uitzag, of moet het volkomen modern worden, met behoud van misschien enkele overgebleven herinneringen uit het verleden? Het eerste zou met zich brengen een intensieve en jarenlange studie door een aantal ervaren oudheidkundigen en door een schare bekwame ingenieurs, architecten en specialisten op het gebied van stedebouw, die dan nog moest worden voorafgegaan door een zorgvuldige studie van de geschiedenis van de stad en de elkaar opvolgende verschillende bouwstijlen, gebaseerd op oude tekeningen, foto's en uitgaven. Was het dus niet beter om een moderne stad te bouwen inplaats van een oude? Rechte, moderne gebouwen en huizen kunnen in een veel korter tijd worden gebouwd met minder arbeid en kosten.

Maar ondanks de overtuigende argumenten van hen die deze laatste opvatting bepleitten is toch de eerste aangenomen. De wederopbouw van Oud Gdańsk betekent het volk van heden in contact te brengen met een van de rijkste, een van de boeiendste bladzijden uit de geschiedenis der politieke en economische ontwikkeling van Polen; het betekent een tastbaar bewijs van de onverbrekelijke banden, die Oud Gdańsk aan Polen binden; het betekent een krachtige en duidelijke slag tegen de tendenzen van die inwoners van Gdańsk, die Adenauer steunen.

Er werd dus besloten tot de wederopbouw van het Oude Gdańsk. Het uiterlijk van de straten is behouden volgens oude, bewaard gebleven documenten. De grootste zorg werd besteed aan de herbouw van de kleine huizen. Deze huizen, die uiterlijk de stijl dier oude tijden behouden, zullen flats krijgen met alle moderne en hygiënische voorzieningen.

Een van de middeleeuwse wetten van de stad bepaalde, dat de huur van de kleine huizen o.a. in verhouding moest staan tot de lengte van de straatgevel; al wat zich naar achteren uitstrekte viel niet onder de belastingwet. In deze wet ligt de oorsprong van dat labyrinth van nauwe uitbouwsels van binnenplaatsen, trappenhuizen, kortom van die donkere, enge, ongezonde woningen van de oude stad. De flats van het nieuwe Oude Gdańsk, het Gdańsk van het nieuwe Polen, krijgen ruimte, frisse lucht en zonneschijn: binnen de blokken huizen komen grasvelden en bomen — speelplaatsen voor de kinderen en rustplaatsen voor de werkende bevolking — en ook zorgt men voor sociale instellingen, zoals crèches en kleuterscholen.
Een andere moeilijkheid bij de wederopbouw vloeit voort uit gebeurtenissen van de periode tussen beide wereldoorlogen, toen de Duitse kooplieden van Gdańsk in hun meedogenloze jacht naar winst hun zaken uitbreidden, zonder ook maar de minste aandacht te besteden aan het gebouw, waarin hun zaak zich bevond. Om hun winkels en magazijnen te vergroten, werden de binnenmuren weggebroken, oude gewelven werden gesloopt en zeldzame schilderingen en beeldhouwwerken van onschatbare waarde werden vernield.
Het beginsel, dat de architecten bij de wederopbouw toepassen, bestaat daarin, dat men kleine winkels en werkplaatsen bouwt met ramen, die aangepast zijn aan de grootte en vorm van het gebouw. De straten, die nu gereed zijn, zijn omzoomd door rijen witte en gekleurde, in stijl gebouwde kleine huizen, met tientallen lichte, comfortabele flats voor de arbeidende bevolking, waartussen zich de nodige winkels bevinden.
Gelijktijdig met de bouw van deze kleine woonhuizen heeft de restauratie van oude gebouwen van grote historische betekenis plaats, zoals die van het nieuwe Stadhuis, van de Kathedraal van de Heilige Maagd, van het Artus Hof. Uit documenten, schetsen en gravures, vaak honderden jaren oud, putten de Poolse architecten niet alleen de schoonheid, maar ook het echt Pools karakteristieke.
Het nieuwe Oude Gdańsk ontstaat en groeit uit de gestage dagelijkse arbeid van het volk. Uit zijn liefde voor het verleden, uit zijn volhardende en gestage inspanning ontbloeit het visioen van de toekomst, het visioen van een middeleeuwse, maar toch nieuwe stad, met veelkleurige schilderingen en oud beeldhouwwerk, een visioen van een stad, welke ten nauwste verbonden blijft met het echte Polen. De rode muren van de herbouwde stad worden steeds schoner en grootser. Torens en klokketorens groeien zienderogen, het aantal vierkante metselstenen, dat verwerkt wordt, loopt in de millioenen. De stad wordt herschapen in een sprekend monument van het nationale piëtisme van het Poolse volk voor al wat waardevol en schoon was in het verleden.

De gerestaureerde straat „Długi Targ" (lange markt). Op de achtergrond het vernieuwde Raadhuis

De herbouwde Jackatoren uit de 14e eeuw

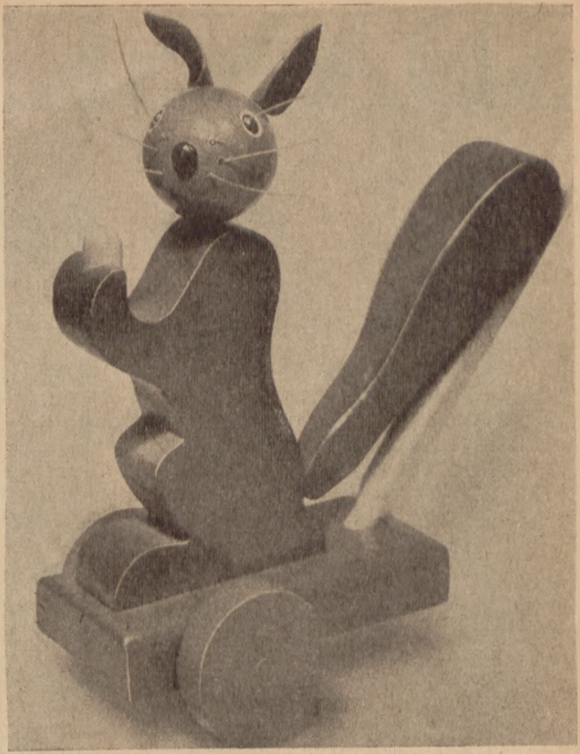
Het vervolgartikel over „Nederland en de Poolse Revolutie van 1863" komt door plaatsgebrek in het Febr.-nummer

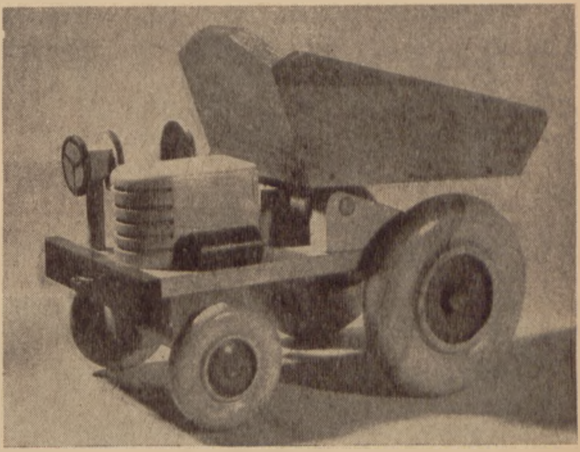
Vereniging

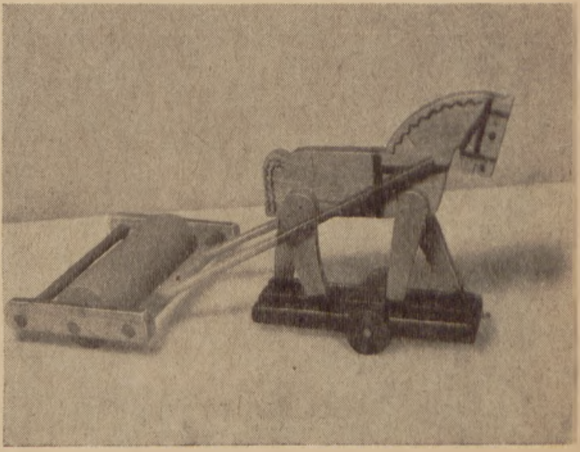
Nederland-Polen

Comité van aanbeveling:

Prof. Dr. B. Becker, Amsterdam
J. H. Cohen Stuart, Bussum
Mr. H. Cost Budde, Voorburg
Ds. W. S. Hugo van Dalen
Mr. S. Davids, Amsterdam
Mr. P. E. Eldering, Amsterdam
J. D. L. Le Febvre, Laren N.H.
Prof. Dr. J. A. van Hamel, Baarn
Ed. Hoornik, Amsterdam
W. Huisman, litt. slav. dra., 's-Gravenhage
B. Jelgersma, Amsterdam
H. Ch. G. J. van der Mandere, 's-Gravenhage
Prof. Dr. R. van der Meulen, Leiden
Mr. W. M. van Meurs-van der Burg, A'dam
Mevr. Dr. E. E. Prins-de Jong, Leiden
Mevr. Mr. I. E. Prins-Willekes Mac-Doland, Amsterdam
H. M. van Randwijk, Amsterdam
Ir. J. W. Rodenko, 's-Gravenhage
Henriëtte Roland Holst van der Schalk, Overveen
Prof. Dr. Jan Romein, Amsterdam
Mevr. Dr. Annie Romein—Verschoor, A'dam
Jhr. W. J. H. B. Sandberg
P. J. J. Verlooy, Leiden
Victor E. van Vriesland, Amsterdam
Dr. L. P. Walburgh Schmidt, Oegstgeest
M. J. Wentinck, 's-Gravenhage
Prof. Dr. W. F. Wertheim, Amsterdam
Sam de Wolf, Amsterdam

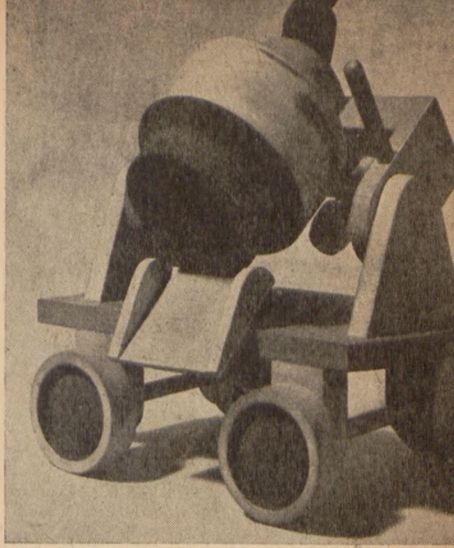
Speelgoed

in Polen

De Poolse volksregering waakt vol zorgzaamheid over de juiste opvoeding van de jonge generatie en heeft dan ook geen enkel aspect hiervan verwaarloosd. Zo is pas nu voldoende aandacht besteed aan de rol van het speelgoed als uiterst belangrijk en onmisbaar attribuut bij de vorming van het karakter en de liefhebberijen van het kind. Daarom is men overgegaan tot de organisatie van de Poolse Speelgoedindustrie, die het hele vraagstuk in tweeën splitst, namelijk ontwerp en productie.
In 1950 is het Bureau voor Studie en Ontwerp voor de Speelgoedindustrie opgericht, welke instelling organisch verbonden is met de Centrale voor Volkskunst, wier taak het is speelgoedmodellen, die met zorg zijn gemaakt door een vakgroep van paedagogen, kunstenaars en technici, in serieproductie te brengen.
Wetenschappelijke onderzoekingen, gebaseerd op studies op het gebied van de ontwikkelingspsychologie van het kind, vormen in nauw verband met het rijke politieke, sociale, economische en culturele leven van het Nieuwe Polen de basis voor nieuwe speelgoedontwerpen. Talrijke ateliers zijn uitgerust met moderne machines en technische installaties. De werkers zijn uitstekende vaklieden. Hier wordt de gedachte tot vorm, het ontwerp tot speelgoed. Hier ontstaan nieuwe technische verbeteringen en rationalisatieideeën. Het prototype van het nieuwe speelgoed wordt, voorzien van een technische documentatie, in de fabrieken in serieproductie gebracht.
Bij de uitwerking van concepties van nieuw speelgoed wordt eveneens aandacht besteed aan het initiatief van de talrijke handwerkslieden in de speelgoedfabrieken en van allen, die zich voor deze kwesties interesseren. Deze ontwerpen worden bestudeerd, eventueel verbeterd en verkrijgen dan de goedkeuring van het Bureau voor Studie, om vervolgens in serieproductie te worden vervaardigd.

Boven: Een gefantaseerd dier
Midden: Een kar volgens ontwerp van het Studiebureau voor speelgoedindustrie.
Onder: Paard met wals

De productie van speelgoed is voor 80% gecentraliseerd in de Centrale voor Volkskunst. Deze Centrale omvat zowel privé als over het gehele land verspreide coöperatieve fabrieken, waarvan de productie kwalitatief en kwantitatief gestadig toeneemt. Zo bedroeg de productie in 1951 140% van die in 1950, en er wordt in 1952 een verdere groei van 150% tegemoet gezien.
Het rijke en aantrekkelijke assortiment der productie omvat in de eerste plaats speelgoed van hout, stof, metaal en plastic.
Tot de uitgebreide groep van houten speelgoed behoren landbouw- en bouwmachines e.d., zoals bijv. ploegen, oogstmachines, maaimachines, bulldozers, hefkranen, excavateurs en transportbanden. Dit speelgoed, dat precies functioneert als de voorbeelden, waarvan zij een miniatuurtype zijn, laten het kind kennis maken met zijn toekomstige arbeid als bouwer van steden, dorpen en industriecentra van het Nieuwe Polen.
Ander houten speelgoed is uitgehold, zoals de sinds jaar en dag in Polen vervaardigde poppen („baby"), paddestoelen, sneeuwpoppen, varkentjes e.d. De moeilijke vervaardiging van dit soort speelgoed is er de oorzaak van, dat het geen product voor de wereldmarkt is geworden, maar, vol van plaatselijke folklore als het is, een specialiteit van zijn geboortestreek blijft.
Bouw- en constructiedozen, die het kind de mogelijkheid bieden zijn ingeboren neiging tot bouwen te bevredigen, worden in allerlei varieteiten geproduceerd en voldoen door hun perfecte vervaardiging aan de hoogste eisen van hun jeugdige afnemers.
Een grote groep wordt verder gevormd door verkeersmiddelen. Allerlei auto's, tractoren en wagens, schepen en vliegtuigen, van de simpelste tot de meest ingewikkelde, voorzien van voor het kind onmisbare uitrustingen, zoals stuurinrichtingen, hefbomen, zwengels, ramen en deuren, maken „verre reizen door de wijde wereld" mogelijk.
Methodische hulpmiddelen vormen een speciale groep van speelgoed, waarvan het doel is het kind vertrouwd te maken met allerlei begrippen, zoals kleur, grootte, cijfers, en het logisch te doen combineren. Hiertoe behoren allerlei letterraadsels, mozaïeken, legkaarten e.d.
Onder het uit stof vervaardigde speelgoed verdienen vooral de poppen de aandacht door de bijzondere fraaie en smaakvolle uitvoering, de rijkdom van klederdracht en de artistieke expressie.
Het leren speelgoed bestaat vooral uit de meest uiteenlopende bewoners van de dierentuin: beren, apen en geiten. Speciaal naar dit soort speelgoed, dat artistiek wordt vervaardigd uit eerste klas materiaal, gaat het verlangen van vrijwel alle kinderen uit.

Betonmolen

Het Poolse speelgoed, dat geëxporteerd wordt door de Poolse Vereniging voor Buitenlandse Handel „Varimex" te Warszawa, verovert dank zij zijn vele kwaliteiten steeds meer buitenlandse markten. De uitvoer, die in 1951 vijfmaal zo groot was als in 1950 zal, in overeenstemming met het Zesjarenplan, in 1952 het vijftienvoud van die in het afgelopen jaar bedragen. De huidige sortering bestaat uit de populaire stoffen poppen, houten speelgoed zoals de geliefde „baby" in allerlei variaties, sneeuwpoppen, paddestoelen en varkentjes, en dieren van leer, bovenal beren, apen en geiten.
De totale speelgoedproductie wordt via het centraal beheersbureau over de winkels verdeeld. Voor de etalages der winkels verdringen de kinderen zich vol bewondering en met het zekere gevoel, dat zij zich, dank zij de lage prijzen, de gelukkige bezitters zullen weten van de door hen begeerde voorwerpen, die niet zoals vroeger slechts vreugde brengen aan een kleine groep bevoorrechten.
Dank zij het initiatief en de hulp der Poolse regering, dank zij ook het enthousiasme en het begrip van het collectieve werk van opvoeders, kunstenaars, technici en arbeiders krijgt het Poolse kind thans speelgoed, dat niet slechts tot vermaak en spel dient. Het diepere doel ervan bestaat daarin, dat men bij de opvoeding bij het kind van af zijn eerste bewustwording het besef wil doen ontwaken, dat hij als bouwer van het socialisme, de strijder voor de vrede worden moet.

Maarschalk Rokossowski ontving een der hoogste Poolse onderscheidingen

Maarschalk Rokossowski
krijgt een van de hoogste orders

De staatspresident Boleslaw Bierut heeft de maarschalk van Polen en minister voor nationale verdediging, Konstanty Rokossowski, de hoogste staatsonderscheiding, de orde — „Bouwer van het Democratische Polen" — verleend. De onderscheiding voor maarschalk Rokossowski kwam naar aanleiding van zijn 55ste verjaardag voor zijn bijzondere verdiensten in de strijd voor de bevrijding van Polen en voor zijn aandeel bij de stichting van het Poolse leger.

Maarschalk Konstanty Rokossowski werd als zoon van een spoorwegarbeider op de 22 December 1896 te Warszawa geboren. Na de vroegtijdige tragische dood van zijn ouders trof de veertienjarige het voor die tijd gewone lot van het arbeiderskind, hij moest n.l. al op jeugdige leeftijd aan zichzelf overgelaten, met zwaar werk in zijn levensonderhoud voorzien. Eerst was hij arbeider op een kousenfabriek, later steenarbeider in een bedrijf in de voorstad Praga, waarbij hij o.a. aan de bouw van de Poniatowskibrug werkte. In het jaar 1912 nam de zestienjarige jongen deel aan een arbeidersstaking te Warszawa. Wegens de deelname aan een stakingsdemonstratie en de verdediging van de meegevoerde rode vlag werd hij door de tsaristische gendarmerie gearresteerd en in de beruchte Pawiak gevangenis geworpen. In 1914 werd hij als soldaat in het tsaristische leger ingedeeld. Gedurende de eerste wereldoorlog nam hij deel aan de strijd in Polen, totdat zijn regiment naar Rusland werd teruggetrokken.

Vanaf het eerste ogenblik der October-revolutie, nam hij actief deel aan de opleiding van de rode garde en ook later aan de strijd tegen de contrarevolutie en de buitenlandse interventie in de Oeral, in Siberië en in Mongolië. Bij deze strijd onderscheidde hij zich en hij werd commandant van een cavalerie-regiment in het rode leger.

Na de burgeroorlog diende hij verder in het rode leger. Hij doorliep eervol de militaire school en later de militaire academie van de generale staf. Toen de overval van Hitler-Duitsland op de Sowjet-Unie begon, had hij in de rang van generaal het bevel over een pantserkorps. Binnen het raam van het grote strategische offensief-plan werd hij met de uitvoering van gewichtige taken aan verschillende fronten belast en hij volvoerde die op meestelijke wijze. Onder zijn commando doorbraken de legers van het Don-front tesamen met de legers van de andere fronten de verdedigingslinie van de vijand en sloten de stalen ring om de nazi-legers bij Stalingrad. In de volgende offensieve strijdfases namen zijn troepen deel aan de verdrijving van de Hitler-legers aan het Witrussische front en aan de bevrijding van Polen, waarbij het nieuw gevormde eerste en later ook het tweede Poolse leger onder zijn leiding medewerkten. Bij het einde van de oorlog stonden zijn legers in het veroverde Berlijn en aan de Elbe.

Maarschalk Rokossowski is behalve drager van de hoogste Sowjet-Russische onderscheidingen, ook begiftigd met de hoogste Poolse ordes „Virtuti Militari", de Grunwald-orde en vele andere.

In November 1949 keerde hij op verzoek van de Poolse regering naar Polen terug. Hij werd maarschalk van Polen en minister voor de nationale verdediging.

Prijswinnaars van het Volksfestival van de Poolse muziek

Grazyna Bacewicz, prijswinnares op het volksfestival

Na afloop van het nationale feest van de Poolse muziek werden o.a. de volgende prijswinnaars aangewezen: als het beste van 50 ingezonden symphonische werken werden de „Symphonische beelden" van Zygmunt Mycielski met de tweede prijs bekroond. (De eerste prijs kwam hier niet in aanmerking om uitgereikt te worden).

Voor zangmuziek of solo- en orkestmuziek kreeg Witold Lutoslawski de eerste prijs voor zijn „Silezische Triptychon". De tweede prijs werd hier aan het ook buiten Polen reeds bekende waldhoorn-concert van Kazimierz Sikorski toegekend. In de kamermuziek kreeg Grazyna Bacewicz de eerste prijs speciaal voor haar vierde vioolsonate.

Van de na de oorlog buiten Polen opgetreden kunstenaars zijn o.a. de violiste Eugenia Umińska met de eerste solistenprijs, de violiste Wanda Wilkomirska met de tweede solistenprijs, de dirigent Witold Rowicki (Warszawa) met de eerste dirigentenprijs, de componist en pianist Kazimierz Serocki met de derde prijs voor zijn cantate „Metselaars van Warszawa" bekroond.

Behalve de prijzen voor beroepskunstenaars werden ook nog onder de amateur-ensembles prijzen verdeeld. Zo onder meer aan het orkest der mijnwerkers te Zabrze, aan de dansgroep van het padvindershuis te Plock.

★ KORTE BERICHTEN ★

NIEUWE INSTRUMENTATIE VAN CHOPIN'S E-MOLL-PIANO-CONCERT

Op het Nationale feest van de Poolse muziek werd het pianoconcert in E-moll van Frederic Chopin onder leiding van de bekende Poolse dirigent Grzegorz Fitelberg in nieuwe instrumentatie uitgevoerd.

POOLS CONCERT TE PARIJS

Naar aanleiding van de vergadering van de Verenigde Naties te Parijs vond in de Gaveau concertzaal een concert-uitvoering plaats van Poolse muziek. Het programma bestond uit werken van Chopin, Panufnik, Wiechowicz en Lutoslamski. Het symphonieorkest Lamoureaux speelde onder de Poolse dirigent Mierzejewski. De solistenpartij werd gespeeld door de bekende pianiste en Chopin-prijswinnares Halina Czerny—Stefanska.

PRIJS VOOR MUZIEKWETENSCHAPPELIJKE ONTDEKKINGEN

De bekende muziekhistorica Prof. Dr. Zofia Lissa werd tijdens de jaarlijkse grote vergadering van de Poolse componistenvereeniging de prijs toegekend voor haar onderzoekingswerk op muziekhistorisch gebied.

CULTUURFILM OVER DE WEST-BESKIDEN

Kort geleden werd een cultuur-film, genaamd ,,de West-Beskiden" gemaakt. De inhoud geeft de schoonheid van het landschap in de omgeving van Wisla, Bielsko en Biala weer met haar talrijke vacantie- en genezingsplaatsen. Deze omgeving heeft eveneens een niet onbelangrijke textielindustrie. De rijke culturele tradities van dit gebied die ook door de film de toeschouwer duidelijk voor ogen kwamen te staan, wekten de grootste bewondering bij hen op. Als een bijzondere attractie zijn in de film regionale volksdansen ingelast, die door amateurgroepen uitgevoerd waren. Het draaiboek werd door J. Kurka geschreven; de begeleidende muziek componeerde Zygmunt Wiehler.

EEN DOCUMENTAIRE OVER NOWA HUTA

De opnamen voor de korte documentaire over de bouw van het hoogovenbedrijf en de stad Nowa Huta zijn eind van het vorig jaar beëindigd. Het draaiboek schreef A. Miedzyrzecki, de muziek is afkomstig van de jonge begaafde componist T. Baird, wiens pianoconcert vorig jaar onder leiding van de bekende dirigent G. Fitelberg in de Berlijnse staatsopera met groot succes ten gehore gebracht werd.

EEN NIEUWE SPEELFILM OVER HET HOOGOVENBEDRIJF

Een nieuwe speelfilm onder de titel ,,De eerste dagen" zal binnenkort voltooid zijn. De film is gebaseerd op de inhoud van de met de staatsprijs bekroonde roman ,,Als Kaf" van Bogdan Hamera. De achtergrond van het verhaal wordt gevormd door de wederopbouw van het door de oorlog verwoeste hoogovenbedrijf van Ostrowiec. J. Rybkowski en St. Ronzewicz voerden de regie.

MONIUSZKO-OPERA TE MOSKOU OPGEVOERD.

De Poolse operazanger Bogdan Paprocki, bekend om zijn optreden ook buiten Polen, nam onlangs als gast deel bij de uitvoering van de opera ,,Halka" van Stanislaw Moniuszko in het grote theater te Moskou.

HET ,,HARNASIE"-BALLET VAN SZYMANOWSKI TE WARSZAWA

Op de 29ste December 1951 werd te Warszawa het bekende ballet ,,Harnasie" van de Poolse componist Karol Szymanowski opgevoerd. Op dezelfde avond werd de ,,Serenade" voor strijkorkest van Mieczyslaw Karlowicz als ballet voor het eerst ten gehore gebracht. Dit neoklassieke divertissement werd door het publiek met grote instemming begroet.

HET ALTAAR VAN WIT STWOSZ TE LENINGRAD TENTOONGESTELD

Een expositie over het beroemde middeleeuwse altaar van Wit Stwosz uit de Maria-Kerk van Kraków werd kortgeleden te Leningrad geopend.

SHAW TE WARSZAWA OPGEVOERD

Het ,,Theater voor Tijdgenoten" te Warszawa voerde Shaw's stuk ,,Mevrouw Warren's Bedrijf" op, met Irenu Eichlerowna, Kossobudzka, Aleksandra Slaska (bekend uit ,,De laatste Etappe", etc.) en Wollejko, die o.a. de hoofdrol in de film over Chopin, Chopin zelf, uitbeeldde.

CULTUUR

STUDENTENGEMEENSCHAPPEN TE ZABRZE EN GLIWICE

Op het terrein van het studentenkwartier te Zabrze-Rokitmica, dat tot de medische academie behoort en een eigen universiteitsstad is, nadert het eerste object van de studentengemeenschap, — het derde studentenhuis — bijna zijn voltooiing. Het tehuis telt 120 naar de modernste opvattingen uitgeruste woonkamers voor 1 tot drie personen.
De bouw van de medische academie vordert gestaag. Kort geleden werden de nieuwe modern uitgeruste klinieken in gebruik genomen.
Na het in Zabrze opgerichte universiteitskwartier zal te Gliwice binnenkort de tweede grote studentengemeenschap in Silezië ontstaan.
Ten eerste zullen hier, behalve de studiegebouwen en instituten waarover we reeds eerder berichtten en van welke in December j.l. het mijninstituut werd geopend, voor de studenten 6 moderne woningblokken komen naast een groot cultuurgebouw met club, theaterzaal, eetgelegenheden en gehoorzalen.

ARBEIDERS- EN BOERENJEUGD STUDEERT MEDICIJNEN

Het aantal studerenden uit de arbeiders- en boerenjeugd aan de 10 Poolse medische academies is in het studiejaar 1951/'52 gestegen tot 71%, terwijl deze vermeerdering in het studiejaar 1948/49 40 % was geweest. Aan meer dan 63 % van de studenten werden beurzen uitgereikt, tegenover 1948/49 betekent dat een toename van 100 %. Ook de bedragen van de beurzen werden belangrijk verhoogd.

NIEUWE UITGAVEN VAN DE POOLSE MUZIEKUITGEVERIJ

In de loop van de laatste zes maanden zijn in de Poolse muziekuitgeverij meer dan 70 nieuwe uitgaven verschenen.
In de complete uitgave van de werken van Chopin verscheen band V (de Scherzi) en band VIII (de Polonaises), welk deel ook enige composities van de 7-jarige Chopin bevat.
Van het werk van hedendaagse componisten is een ,,Pianoconcert" en een ,,Sinfonietta" van Tadeusz Baird verschenen, de ,,Suite uit Lowicz" van Jan Maklakiewicz, de ,,Sonata da camera" van Grazyna Bacewicz, en een symphonisch werk ,,Stanczyk" van Ludomir Rózycki.
Ook de muziekpaedagogische bibliotheek werd aanzienlijk uitgebreid; zo zijn bijvoorbeeld kleine stukken van J. S. Bach reeds in een zesde druk en in een oplaag van ettelijke duizenden exemplaren verschenen. Voor blaasorkest werden 20 nieuwe partituren uitgegeven.

HANDEL

HANDELSOVEREENKOMST MET IJSLAND EN FINLAND

Op 14 December werd te Warszawa een handelsovereenkomst gesloten tussen Polen en IJsland voor het jaar 1952. Polen zal uit IJsland schapevachten, haring, vismeel en medische levertraan betrekken en in ruil daarvoor steenkool, textiel, glas, porcelein, chemicaliën en andere industriële producten aan IJsland leveren:
Op 17 December werd eveneens te Warszawa een handelsovereenkomst met Finland ondertekend, op grond waarvan Polen uit Finland cellulose voor de kunstvezel- en de papierproductie, dwarsliggers voor zijn spoorwegen, kunstvezels en papier betrekt en op zijn beurt textiel, chemicaliën en metaalwaren levert.

HANDELSOVEREENKOMST MET ZWEDEN ONDERTEKEND

Op 3 December werd in Stockholm een verdrag over de goederenruil tussen Polen en Zweden tot 31 October 1952 ondertekend. Polen levert op grond van dit verdrag steenkool, textiel, zout, chemische producten etc. aan Zweden in ruil voor ijzererts, cellulose, ijzerlegeringen, edele metalen, weerstandsmaterialen, machines, werktuigen, enz. Tegelijk met het handelsverdrag werd een betalingsovereenkomst gesloten.

HANDELSOVEREENKOMST MET OOSTENRIJK

Op 24 November 1951 werd in Warszawa een handelsovereenkomst met Oostenrijk ondertekend, die de goederenruil regelt tot 31 Juli 1952.

SPORT

Zweefvliegers hebben in Jelina Gora (Reuzengebergte) prachtige resultaten bereikt in het sedert 11 November opgerichte gemeenschappelijke trainingskamp van Sowjetrussische en Poolse zweefvliegers. De hoogte van 3.000 m werd 13 maal overtroffen, die van 5.000 m 5 maal. Elf zweefvliegers voldeden aan de voorwaarden voor het ,,Gouden Onderscheidingsteken voor zweefvliegers" en drie aan die voor de ,,Gouden D. met diamanten", de hoogste internationale onderscheiding voor zweefvliegprestaties.
De vrouwelijke Sowjetrussische zweefvlieger Marejewa heeft o.a. met een zweefvliegtuig van Poolse constructie van het type ,,Mucha" (vlieg) de hoogte van 6.900 m bereikt. De Poolse wereldrecordhouder in het zweefvliegen Brzózka kwam boven de 7.475 m.

POOLSE IJSHOCKEY-SPELERS WONNEN MET 10 - 1 EN 7 - 2 TE BERLIJN

Het Poolse ijshockey-team, dat gedurende de beide Kerstdagen in de Werner-Seelenbinder Halle te Berlijn uitkwam tegen het vertegenwoordigend team van de D.D.R., bleef beide keren overwinnaar met 10 - 1 (6 - 0, 2 - 0, 2 - 1) en 7 - 2 (3 - 1, 1 - 0, 3 - 1).

VOLLEYBALL IN HET OLYMPISCH PROGRAMMA

Op de laatste zitting van het Pools Olympisch Comite werd eenstemmig besloten, het voorstel van de Internationale Volleyball-federatie inzake opname van het Volleyballspel in het Olympisch programma te ondersteunen. Het comite heeft ook het bericht van de uit Helsinki teruggekeerde gedelegeerden (waaronder zich o.a. de bekende roeier Verey bevond) in ontvangst genomen.

MODERNE MOTORRENBAAN TE POZNAN

Te Poznan wordt een moderne motorrenbaan aangelegd. Daar men bij de bouw rekening houdt met de nieuwste ervaringen zal de baan alleen maar een houten schutting hebben, die door de 5 meter lange veiligheidsstrook van de tribune is gescheiden.

WARSZAWA IN HET JAAR 1951

Thans telt Warszawa meer dan 800.000 inwoners, waaronder 26.000 studenten aan de hogescholen. Er wordt gebouwd aan 1000 grote objecten, o.a. aan 40 industrieën. In het afgelopen jaar werden 17.000 nieuwe en met de modernste middelen uitgeruste woningen afgeleverd. Ook werd reeds begonnen met de bouw van de ondergrondse, terwijl bovendien omvangrijke werkzaamheden aan het stratennet, aan de stedelijke verkeersmiddelen en de gemeentelijke voorzieningsinrichtingen werden verricht. Dertien schouwburgen, veertien bioscopen en honderden clublocalen werden weer opgericht.

DOOR DE INDUSTRIELE OPBOUW verrezen in 1951: 30 nieuwe industrieën, 400 montagehallen en 1500 fabrieksgebouwen.

Naar een bericht van het Ministerie voor Industrialisatie werden in dit jaar gezamenlijk 2.026 bouwplannen uitgevoerd. Ongeveer 1500 industriegebouwen en andere objecten zoals hoogovens, ketelhuizen, cokes-batterijen, compressorenkamers etc. werden reeds in bedrijf genomen.

Onder de dit jaar in werking gezette bedrijven vallen ongeveer 400 montagehallen en andere fabrieksgebouwen met een gezamenlijke ruimte van 6,5 millioen cubieke meter, voorts ruim 900 andere industrieobjecten, 120 grote fabriekshallen met een gezamenlijke inhoud van 1,5 millioen cubieke meter, 22 bruggen enz.

Onder de in bedrijf genomen objecten bevinden zich 30 voor nieuwe zwaarindustrieën, waarvan de opening in de loop van het jaar reeds aangekondigd werd. Dit geldt b.v. van het staalbedrijf „Czestochowa", van de nieuwe hoogoven „Kosciuszko", de automobiel-fabriek te Warszawa-Zenan, de vrachtauto-fabriek te Lublin, de katoenspinnerij te Piotzkow, de cement-fabriek „Odra" te Opole, het vetverwerkingsbedrijf te Brzeg, het krachtstation voor het stikstofcomplex te Kedzierzyn, de suikerraffinaderij te Sokolow, de transportbandinrichting in de haven van Szczecin, het krachtstation Dychow met stuwdam, het eerste deel van de visserijbasis en de visverwerkingsindustrie te Swinoujscie, enz.

Het Ministerie voor industrialisatie kon zijn productieplan voor 1951 aan het einde van het jaar belangrijk overschrijden, omdat reeds op 18 November het plan naast het 6 % extra-plan was uitgevoerd en zodoende tot voor het einde van December de voltooiing van nog 700 objecten, waarvan 250 industriegebouwen in het vooruitzicht stellen.

SERIEPRODUCTIE VAN MOTORRIJWIELEN

Half December 1951 is men in de motorrijwielenfabriek van Warszawa begonnen met de vervaardiging in serie van een type motorrijwiel van 125 ccm (SHL-125). In vergelijking met 1952 zal de productie van motorrijwielen tegen het jaar 1955 verdriedubbeld worden, terwijl ook zware machines in het productieschema opgenomen zullen worden.

NOWA HUTA GEDEELTELIJK IN BEDRIJF

In het midden van de vorige maand werd het eerste industriële object van Nowa Huta, de afdeling staalconstructie, in bedrijf genomen. Voor de aanvang van het eigenlijke hoogovenbedrijf zullen hier voor de voltooiing van het complex zelf eerst de staalconstructies vervaardigd worden.

NIEUW AFWEERMIDDEL TEGEN RADIO-ACTIEVE STRALING

In de Poolse medische, industriële en wetenschappelijke radium-onderzoekingsinstituten wordt voor de eerste maal een nieuw soort beschuttingsmiddel tegen straling toegepast, dat de voor het lichaam schadelijke harde Röntgenstralen absorbeert. Het hoofdelement van het nieuwe afweermiddel bestaat uit veldspaat, dat overeenkomst vertoont met de afweermiddelen die met lood zijn samengesteld. De ontdekking is van Prof. Dr. C. Pawlowski, hoogleraar aan de technische hogeschool te Warzawa, die hiervoor de staatsprijs van dit jaar verkreeg.

WANDA JAKUBOWSKA KREEG WERELDVREDEPRIJS

15 December j.l. werd in de Aula van de Universiteit van Warszawa aan de Poolse regisseuse Wanda Jakubowska de internationale vredesprijs uitgereikt voor haar film „De laatste Etappe". Dit geschiedde door de Italiaanse schrijver, tevens lid van de Wereldvredesraad, Mario Socrate.

CHLOROMYCETIN NIET MEER VOOR ONBEREIKBARE PRIJZEN

Het uiterst effectieve nieuwe Antibiotikum chloromycetin wist prof. Dr. J. Supnieuwski, de leider van het pharmacologisch instituut te Kraków na jarenlange proefnemingen nu op synthetische wijze te bereiden. De door hem vanaf 1948 in alle stilte ondernomen proeven zijn nu zodanig gevorderd, dat de aanmaak langs industriële weg binnenkort begint. Voor zijn werk werd hij met de staatsprijs beloond.

Nadat Supniewski in het eerste stadium van zijn onderzoek het chloromycetin door een gecompliceerde fermentieve methode uit het extract van een eigen daartoe uitgebroed microorganisme wist te winnen, gelukte het hem later de vaststelling van de chemische formule en zodoende de vervaardiging langs synthetische weg te bereiken.

Een bijzonderheid bij deze vervaardiging is de uiterst goedkope methode die daarbij wordt toegepast. Wat de effectieve uitwerking betreft, overtreft het chloromycetin alle tot nu toe bekende antibiotica zoals penicilline en streptomycine. Met het chloromycetin kan men zowel de met penicillinie gunstig behandelde ziekten bestrijden als ook vele andere, die dergelijke stoffen tot heden weerstonden. Het is bijvoorbeeld het enige nu bekende middel ter vernietiging van typhusbacteriën — (afgezien van de entstoffen) — en geneest buik- en vlektyphus, disyntherie en andere ingewandsziekten, zo ook kinkhoest, pest, cholera, venerische ziekten enz. Ernstige gevallen van vlektyphus worden b.v. in twee dagen genezen, een verbetering treedt reeds na 8 uur in.

Het middel is verder geschikt tegen virusziekten. In tegenstelling met penicilline ontstaan geen ziekteverwekkers die imuum zijn voor chloromycetin. Ook doen zich bij normaal gebruik geen nadelige verschijnselen voor zoals bij toxische streptomycin.

Adressen van Ondernemingen voor de Buitenlandse Handel

Centralne Biuro Łożysk Tocznych „CEBILOZ"
Centraalbureau Voor Kogellagers „CEBILOZ" — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 47/51
Telefoon: 73950 — Telegramadres: CEBILOZ Warszawa

Centrala Eksportowo-Importowa Premysłu Drzewnego
Import en Export Centrale voor Houtproducten — Exportbureau, Warszawa Miodowa E
Telefoon: 8-86-74 — Telegramadres: CEPEDE Warszawa

Centrala-Morska Importowo-Eksportowa
Import- en Export- Zeecentrale — Warszawa, Hoża 35
Telefoon: 7-49-80—84 — Telegramadres: CENTROMOR Warszawa

Centrala Zaopatrzenia Materialowego Przemysłu Węglowego
Centrale Voor de Materiaalvoorziening van de Kolenmijnen — Import Bureau, Katowice, Plebiscytowa 36
Telefoon: Centrale 3-59-81; Bijkantoor: Lwowska 11; Telefoon: 8-68-02; 8-65-01 — Telegramadres CENTROZAP Katowice

Centrala Zaopatrzenia Hutniczego
Centrale Voor de Voorziening van Hoogovens, Import Bureau, Katowice, Armii Czerwonej 12/14
Telefoon: 3-67-01/05; 3-49-41/45. Bijkantoor: Warszawa, Na Skarpie 21. Telefoon: 8-81-93; 8-81-96 — Telegramadres CENTRORUD Katowice

Centrala Spóldzielni *Mleczarsko-Jajczarskich*
Centrale Voor de Melk- en Eieren-Coöperaties — Warszawa, Hoża 66/68
Telefoon: 8-96-00/5 — Telegramadres: CESEMJOT Warszawa

Centrala Handlowa Przemysłu Cukrowniczego
Handelscentrale van de Suikerindustrie, Warszawa, Al. Niepodległości 161
Telefoon:: 4-00-80 — Telegramadres: CUKROZBYT Warszawa

„DAL" Towarzystwo Handlu Międzynarodowego S.A.
„DAL" Vereniging voor de Buitenlandse Handel N.V. — Warszawa, Nowy Swiat 40
Telefoon: 7-58-60 — Telegramadres: DALOS Warszawa

Polskie Towarzystwo Handlu Zagranicznego dla Elekrotechniki „ELEKTRIM", Sp. z. o. o.
Poolse Maatschappij voor Buitenlandse Handel in Electrotechnische Artikelen „ELEKTRIM", Naamloze Vennootschap — Warszawa, Sienna 32
Telefoon 8-01-20 — Telegramadres: ELEKTRIM Warszawa

Polskie Zakłady Zbożowe — Biuro Handlu Zagranicznego
Poolse Graanbedrijven — Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Kopernika 30
Telefoon Directie: 8-21-69 — Telegramadres EXPEZET Warszawa

Państwowa Centrala Drzewna „PAGED"
Staats-Houtcentrale „PAGED" — Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Plac 3-ch Kryży 18
Telefoon: 7-50-20/23 — Telegramadres: HAZAPAEED Warszawa

„HORTUS" Import i Eksport Nasion

„HORTUS" Import en Export van Zaden, Warszawa, Klonowa 20
Telefoon: 8-08-24/29 — Telegramadres: HORTUS Warszawa

„FILM POLSKI" Biuro Zagranicznego Obrotu Filmów

„POOLSE FILM" Bureau voor de In- en Verkoop van Films in het Buitenland — Marszałkowska 56
Telefoon: 8-61-33 — Telegramadres: IMEX-FILM Warszawa

Centrala Rybna

„Viscentrale, Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Puławska 14
Telefoon Centrale: 7-10-22 — Telegramadres MOTORIM Warszawa

„PAPEXPORT" Centrala Eksportowo-Importowa

„PAPEXPORT" Import- en Exportcentrale voor de Papierindustrie — Warszawa, Wspolna 50
Telefoon: 8-10-00 — Telegramadres PAPEXPORT Warszawa

Centrala Produktów Naftowych

Aardolieproducten Centrale, Warszawa, Rakowiecka 39
Telefoon: 4-00-20/25 — Telegramadres: PETROL, Warszawa

„POLIMEX" Polskie Towarzystwo Importowe Maszyn i Narzędzi

„POLIMEX" Poolse Import Maatschappij voor Machines en Werktuigen — Warszawa, Czackiego 7/9/11
Telefoon Centrale: 7-57 20 — Telegramadres: POLIMEX Warszawa

Centralny Zarząd Przemysłu Mięsnego

Centraal Bureau voor de Vleesindustrie, Bureau voor de Buitenlandse Handel, Warszawa, Złota 37
Telefoon Directie: 7-33-80 — Telegramadres: POLMEAT Warszawa

Polskie Towarzystwo Maszyn Biurowych

Poolse Kantoormachines Maatschappij N.V. — Warszwawa, Szpitalna 8
Telefoon: 8-27-25 — Telegramadres: TABULATOR Warszawa

Centrale Importowa Przemysłu Włokienniczego „TEXTIL-IMPORT"

Importcentrale voor de Textielindustrie „TEXTIL-IMPORT — Łódź

„LAS" Państwowa Centrala Leśnych Produktów

„LAS"Staatscentrale voor Bosproducten, Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Al. Jerozolimskie 57
Telefoon: 8-72-21 — Telegramadres: ZALAS Warszawa

„DOM KSIAZKI" Centrala Obrotu Księgarskiego

„DOM KSIAZKI" Boekhandelscentrale — Bureau voor de Buitenlandse Handel, Warszawa, Wiejska 16
Telefoon: 8-23-77